

Sygn. akt III AUa 2008/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Baranowska

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSA Anna Rodak (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Monika Nagy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 października 2016 r. w Ł.

sprawy **B. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.**

o emeryturę górniczą

na skutek apelacji B. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 29 lipca 2015 r. sygn. akt V U 6158/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 2008/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 czerwca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r, poz. 1440 ze zm.) odmówił wnioskodawcy B. R. przyznania prawa do emerytury górniczej. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie spełnił warunków do jej uzyskania, ponieważ udowodnił okres pracy górniczej w wymiarze jedynie 9 lat, 8 miesięcy i 14 dni. Wnioskodawcy nie zaliczono do pracy górniczej okresów: od 3 września 1982 roku do 25 lipca 1983 roku oraz od 13 sierpnia 1985 roku do 30 czerwca 2007 roku, gdyż stanowiska: ślusarza, mechanika napraw pojazdów i sprzętu technologicznego i mechanika napraw sprzętu samochodowego nie figurują ani w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

Powyższą decyzję wnioskodawca B. R. zaskarżył wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury górniczej. W uzasadnieniu odwołania podniósł, że w okresach od 3 września 1982 roku do 25 lipca 1983 roku oraz od 13 sierpnia 1985 roku do 30 czerwca 2007 roku, pomimo różnych stanowisk pracy wpisywanych w angażach, to jest: ślusarza, mechanika napraw pojazdów i sprzętu technologicznego i mechanika napraw sprzętu samochodowego wykonywał ten sam rodzaj czynności. Były to prace rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku, wykonującego prace mechaniczne. Okresy sporne powinny zatem zostać zaliczone do pracy górniczej określonej w dziale III poz. 7

załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 lipca 2015 r. Sad Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało poprzedzone następującymi ustaleniami faktycznymi:

B. R., urodzony w dniu (...), wystąpił w dniu 16 kwietnia 2014 roku z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych środków na dochody budżetu państwa.

Organ rentowy w zaskarżonej decyzji zaliczył wnioskodawcy do pracy górniczej i równorzędnej 9 lat, 8 miesięcy i 14 dni, w tym 6 lat, 8 miesięcy i 14 dni pracy górniczej wymienionej w art. 50c ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Od dnia 3 września 1982 roku do chwili obecnej B. R. zatrudniony jest w (...) w R., obecnie (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) z siedzibą w R.. W okresie od 26 lipca 1983 roku do 15 lipca 1985 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową.

W umowach o pracę 3 września 1982 roku i 13 sierpnia 1985 roku oraz w angażach wystawianych pracodawca wskazywał, że pracował on na następujących stanowiskach:

- od 3 września 1982 roku do 30 listopada 1982 roku jako ślusarz (oddział ws-3);
- od 1 grudnia 1982 roku 25 lipca 1983 jako mechanik pojazdów samochodowych (oddział ws-3);
- od 13 sierpnia 1985 roku do 31 sierpnia 1991 roku jako ślusarz (oddział ws-3);
- od 1 września 1991 roku jako mechanik (oddział ws-1);
- od 1 maja 1992 roku do 31 sierpnia 2003 roku jako mechanik napraw pojazdów i sprzętu technicznego (oddział ws-3);
- od 1 września 2003 roku do 16 listopada 2006 roku jako mechanik napraw pojazdów samochodowych i sprzętu technologicznego (oddział ws-3 i oddział ws-2);
- od 17 listopada 2006 roku do 30 czerwca 2007 roku jako mechanik napraw pojazdów i sprzętu technologicznego (oddział ws-2);
- od 1 lipca 2007 roku do 31 lipca 2007 roku jako mechanik napraw samochodowych i sprzętu technicznego na odkrywce (oddział ws-2);
- od 1 sierpnia 2007 roku jako mechanik maszyn i urządzeń górniczych w przodku (oddział ws-2)

W dniu 25 września 1995 roku pracodawca wystąpił o nadanie wnioskodawcy stopnia górniczego. W rubryce przebieg pracy w górnictwie wpisał, że B. R. pracuje w (...) B. od 3 września 1982 roku na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych i sprzętu technologicznego.

W dniu 5 listopada 2007 roku B. R. zwrócił się do pracodawcy o wydanie zaświadczenia o wykonywaniu pracy górniczej.

Komisja Weryfikacyjna w dniu 8 lipca 2008 roku stwierdziła, że wnioskodawca w okresie od 3 września 1982 roku do 30 czerwca 2007 roku wykonywał prace jako rzemieślnik zatrudniony na odkrywce w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonujący prace mechaniczne na koparkach i zwalówarkach, tj. na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 7 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku.

W dniu 1 kwietnia 2014 roku pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazał, że w okresie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on pracę górniczą od 3 września 1982 roku do nadal na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonującego prace mechaniczne, to jest na stanowisku wymienionym w dziale III poz. 7 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku.

Wnioskodawca pracował początkowo w oddziale ws-3, a następnie ws-2. Były to oddziały warsztatowe. Wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia wykonywał te same prace, pomimo różnic w nazwach jego stanowisk pracy. Zajmował się naprawą i obsługą sprzętu w postaci: koparek jednonaczyniowych, spycharek, ładowarek gąsienicowych, żurawi gąsienicowych bocznych, dźwigów, agregatów prądotwórczych i sprężarek. Jest to sprzęt pomocniczy na odkrywce. Spycharki wykonują tzw. planówkę, to jest wyrównują teren dla koparki wielonaczyniowej urabiającej. Żurawie gąsienicowe boczne służą do przesuwania taśmociągu, natomiast koparki jednonaczyniowe gąsienicowe pracują przy odwodnieniu terenu, przy jego równaniu i skarpowaniu. W ww. sprzęcie pomocniczym wnioskodawca wymieniał olej, filtry, przewody hydrauliczne, paski klinowe i naciągał gąsienice. Wykonywał także przeglądy tego sprzętu. Naprawy wykonywane przez wnioskodawcę były naprawami tzw. drobnymi. W razie poważnej awarii sprzęt był transportowany do warsztatu i naprawiany w warsztacie przez innych pracowników.

Wnioskodawca wykonywał także drobne naprawy w koparkach wielonaczyniowych i zwalówarkach. Głównie wnioskodawca zajmował się naprawą i bieżącą konserwacją maszyn pomocniczych. Wnioskodawca wykonywał swoje prace w pełnym wymiarze czasu pracy, codziennie, nie był kierowany do innych prac, nie pracował w warsztacie, nie naprawiał samochodów. Wnioskodawca w spornych okresach nie pracował przy ręcznym, bądź zmechanizowanym urabianiu, czy ładowaniu oraz przewozie nakładu i złoża.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne. Powołał się na treść art. 50 a ust 1 i 2, art. 50b, art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazał, że wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego oraz przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń węgla brunatnego uważa się za pracę górniczą zawiera załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995r., Nr 2, poz. 8). Podniósł, że ustawodawca uznał, że dla zaliczenia pracy górniczej do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury wystarczające jest, jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy (art. 50b ustawy), ale jednocześnie uznał za pracę górniczą na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego tylko zatrudnienie łączące się z wykonywaniem czynności o określonym charakterze i na wyszczególnionych w rozporządzeniu stanowiskach pracy. Zdaniem Sądu Okręgowego przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle, a dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 25-letni okres pracy górniczej i 15 letni okres pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 ustawy. Organ rentowy zakwestionował aby w okresie od 3 września 1982 roku do 25 lipca 1983 roku oraz od 13 sierpnia 1985 roku do 30 czerwca 2007 roku, wykonywał taką pracę, gdyż stanowiska: ślusarza, mechanika napraw pojazdów i sprzętu technologicznego i mechanika napraw sprzętu samochodowego nie figurują ani w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy

górnictwa oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

Sąd wskazał, iż materiału dowodowego, w tym z zeznań świadków, wnioskodawcy oraz powołanych dokumentów wynika, że wnioskodawca w oddziałach ws-3, a następnie ws-2 przez cały okres zatrudnienia wykonywał te same prace, pomimo różnic w nazwach jego stanowiskach pracy. Głównie zajmował się naprawą i przeglądami sprzętu gaśnicowego w postaci: koparek jednonaczyniowych, spycharek i żurawi gaśnicowych bocznych. Jest to sprzęt pomocniczy na odkrywce, sprzęt gaśnicowy, który umożliwia pracę koparek wielonaczyniowych, taśmociągów i zwałowarek. Poza ww. pracami wnioskodawca naprawiał również agregaty sprężarkowe oraz wykonywał także drobne naprawy w zwałowarkach. W przeważającej mierze wnioskodawca zajmował się zatem naprawą i bieżącą konserwacją maszyn pomocniczych. Wbrew twierdzeniom świadka K. J. sprzęt powyższy służy do utrzymania układu (...) (koparka – taśmociąg – zwałowarka), natomiast w skład (...) nie wchodzi. Rodzaj prac wykonywanych przez wnioskodawcę nie odpowiada zatem, pracy wymienionej pod pozycją 7 w dziale III załącznika 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty. W pozycji tej wymieniono prace rzemieślników zatrudnionych na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujących prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń. „Tych maszyn i urządzeń”, czyli koparek i zwałowarek, przy czym chodzi tutaj o koparki wielonaczyniowe, a nie gaśnicowe jednonaczyniowe. Wnioskodawca nigdy na takich koparkach nie wykonywał prac mechanicznych. Zdarzało się, że naprawiał zwałowarki, jednakże nie były to prace wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty w załączniku nr 2 pod pozycją 11 wymieniono stanowiska mechanika maszyn i urządzeń górniczych na odkrywce oraz mechanika zatrudnionego w stałej grupie remontowej na odkrywce, a w pozycji 32 - rzemieślników i inni robotników zatrudnionych stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych (ślusarze, spawacze, elektrycy, mechanicy, monterzy, wulkanizatorzy, automatycy, cieśle). Natomiast w pozycji 22 wymieniony jest operator sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce. Z treści ww. pozycji należy zatem wnioskować, że w kopalni węgla brunatnego pracują maszyny i urządzenia górnicze, o których mowa w pozycji 11, a także sprzęt pomocniczy i technologiczny wymieniony w pozycji 22. I taka konstatacja uprawniona jest także jeśli wziąć pod uwagę zeznania świadków oraz wnioskodawcy, z których jednoznacznie wynika, że sprzęt, przy którym wnioskodawca wykonywał na odkrywce prace mechaniczne to sprzęt pomocniczy.

Rzemieślnicy, o których mowa w pkt 32 muszą wykonywać pracę górniczą określoną w art. 50 c ust. 4 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS. A przepisu tego wyraźnie wynika, że za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych. Wnioskodawca nie wykonywał prac ani przy urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, ani przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego. I to jest bezsporne. Nie można także przyjąć, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał ostatni rodzaj prac wymienionych powyżej, a więc przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych. Gaśnicowe: koparki, żurawie, spycharki, które głównie naprawiał wnioskodawca są sprzętem pomocniczym, a nie urządzeniami wydobywczymi (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 czerwca 2013 roku, sygn. akt III AUa 1127/12, LEX nr 1369319).

Mając na uwadze powyższe Sąd stwierdził, że dokonana przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy górniczej z dnia 1 kwietnia 2014 roku kwalifikacja zajmowanego przez wnioskodawcę stanowiska, dokonana na podstawie protokołu Komisji Weryfikacyjnej jest nieprawidłowa. Tak jak i niewiarygodne są zawarte w tym protokole Komisji Weryfikacyjnej oświadczenia świadków i wnioskodawcy, że prace mechaniczne wykonywał on na koparkach i

zwałowarkach. Z materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie wynika bowiem, że koparki wielonaczyniowe i zwałowarki naprawiał sporadycznie i nie w pełnym wymiarze czasu pracy.

W świetle powyższych rozważań, Sąd I instancji wskazał, iż nie można zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, że ubezpieczony udowodnił jakąkolwiek pracę górniczą, o której mowa w art. 50 c ust. 1 ustawy. Organ rentowy uwzględnił przy ustalaniu tego stażu okres od 6 lat i 8 miesięcy, zgodnie z wystawionym wnioskodawcy świadectwem pracy górniczej. Jednocześnie odmówił on zaliczenia do pracy górniczej w wymiarze jedno lub półtorakrotnym okresu zatrudnienia od 3 września 1982 roku do 25 lipca 1983 roku oraz od 13 sierpnia 1985 roku do 30 czerwca 2007 roku (z wyłączeniem służby wojskowej), posiadając informację, że wnioskodawca od początku zatrudnienia wykonuje taką samą pracę. Organowi nie może nie być wiadomo, z uwagi na wielość wniosków o emerytury górnicze składanych przez pracowników (...) B., że pracodawca ten w roku 2007 zmienił angaże wielu pracownikom zatrudnionym na odkrywce i zwałowisku. Zmiana ta polegała na tym, że osoby tam zatrudnione zostały zakwalifikowane jako osoby wykonujące pracę górniczą, w tym w wymiarze półtorakrotnym. Taka sytuacja miała miejsce również w przypadku wnioskodawcy. Nie oznacza to jednak, że wnioskodawca prace w wymiarze półtorakrotnym wykonuje. Co więcej, nie wykonuje on w ogóle pracy górniczej, o czym była już mowa powyżej. o więcej, nie wykonuje on w ogóle prace w wymiarze półtorakrotnym wykonuje. kresu pracy cyja, która powinna znać i miec c

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył ubezpieczony, zaskarżając go w całości i zarzucając:

-naruszenie przepisów postępowania cywilnego: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji dowolnej, jednostronnej i niepełnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji uznanie, iż wykonywana przez ubezpieczonego praca w okresie od 3 września 1982 r. do 25 lipca 1983 r. oraz od 13 sierpnia 1985 r. do 30 czerwca 2007 r. nie miała charakteru pracy stricte górniczej zaliczanej w wymiarze ; art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i oddalenie odwołania wnioskodawcy jako nieuzasadnionego, pomimo, iż z treści materiału dowodowego wynika, iż praca jaką wykonywał wnioskodawca była pracą, o której mowa w art. 50d ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i;

-naruszenie przepisów prawa materialnego: § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r., nr 2 poz. 8 ze zm.) oraz pkt 7 ust III załącznika nr 3 do w/w rozporządzenia przez błędną wykładnię i przyjęcie przez Sąd I instancji, iż wykonywana przez ubezpieczonego praca od 3 września 1982 r. do 25 lipca 1983 r. oraz od 13 sierpnia 198 r. do 30 czerwca 2007 r. nie miała charakteru pracy górniczej na stanowisku rzemieślnika wykonującego prace elektryczne na odkrywce bezpośrednio w przodku na koparkach i zwałowarkach, zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury; art. 50 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez jego niezastosowanie i nie przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej; art. 50d ust. 1 w związku z art. 51 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy - poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że ubezpieczony nie wykonywał pracy, która odpowiada swym charakterem, pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym.

W ocenie apelującego, Sąd błędnie nie uznał pracy górniczej wnioskodawcy, jako wykonywanej bezpośrednio w przodku, mimo iż była wykonywana „w sąsiedztwie maszyn układu (...). Ponadto część stanowisk wymienionych w załącznikach nr 2 i 3 (...) z 23 grudnia 1994r. powtarza się , co pozwala wnioskować, że decydującym kryterium zaliczenia wykonywanej pracy do odpowiedniego załącznika winno być miejsce wykonywania pracy. Przy czym zdaniem apelującego, miejscem realizacji obowiązków pracowniczych ubezpieczonego był przodek i wykonywane czynności były związane bezpośrednio z eksploatacją węgla brunatnego.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury górniczej oraz o zasądzenie na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego kosztów postępowania,

w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych. W przypadku nieuwzględnienia powyższego skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu. Sąd Okręgowy rozpoznał sprawę prawidłowo i starannie, przeprowadzając właściwie postępowanie dowodowe, zaś ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego nie budzi wątpliwości w świetle zasady wynikającej z art. 233 k.p.c. Sąd pierwszej instancji wyczerpująco wyjaśnił w uzasadnieniu kwestie sporne dotyczące przedmiotu zaskarżenia i powołał trafnie obowiązujące w tej mierze przepisy, które prawidłowo zastosował i zinterpretował, nie naruszając zaskarżonym rozstrzygnięciem przepisów procesowych ani przepisów prawa materialnego. Podzielając w pełni ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny przyjął je za podstawę swego rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 382 k.p.c.

Spór w rozpatrywanej sprawie dotyczy spełnienia przez ubezpieczonego określonej w art. 50a ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz. U. z 2015r., poz.748 z późn.zm.) przesłanki 25 lat pracy górniczej w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 w/w ustawy, sprowadzając go do oceny możliwości zaliczenia okresu pracy w Kopalni (...) w B. od 3 września 1982 r. do 25 lipca 1983 r. oraz od 13 sierpnia 1985 r. do 30 czerwca 2007 r., jako pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym, wymienionej w art. 50d ust. 1 pkt 1 ww. ustawy. Jest to okoliczność decydująca w sprawie, ponieważ wg niekwestionowanych przez apelującego wyliczeń ZUS, wskazanych w piśmie procesowym z 1 kwietnia 2015r. (na k.41 akt sprawy), ubezpieczonemu uwzględniono okres pracy górniczej w (...) B. w wymiarze – 9 lat, 8 miesięcy i 14 dni w tym w wymiarze półtorakrotnym okres od 6 lat 8 miesięcy i 14 dni liczony od dnia 1 lipca 2007 r.. A zatem należało w sprawie zbadać, czy sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego w (...) w B. od 3 września 1982r. do 25 lipca 1983r. na stanowiskach: „ślusarz”, „mechanik pojazdów samochodowych” oraz od 13 sierpnia 1985 r. do 30 czerwca 2007r. na stanowiskach: „ślusarz”, „mechanik”, „mechanik napraw pojazdów i sprzętu technologicznego” mieści się w definicji pracy górniczej opisanej w art.50d ust.1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Niewątpliwie ustawodawca nakazuje odróżniać pracę górniczą, którą w kopalniach węgla brunatnego jest zatrudnienie na odkrywce przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża (art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) oraz pracę górniczą, którą zalicza się w wymiarze półtorakrotnym, gdy praca ta jest wykonywana w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych (art. 50d ust. 1 pkt 1 tej ustawy). Wykaz stanowisk pracy wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50d ust. 3 ww. ustawy. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, na co słusznie uwagę zwrócił Sąd Okręgowy, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), wydany na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (t.j.: Dz.U. z 1995r., Nr 30, poz. 154). Wykaz stanowisk pracy określony "pomocniczo" w załączniku nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 r., na który powołuje się ubezpieczony, odnosi się wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryteria miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego na mocy art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z uwagi zaś na treść przytoczonego art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy należy zauważyć, iż dla uznania pracy ubezpieczonego, jako pracy górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, koniecznym jest ustalenie zarówno, jakim sprzętem operował oraz określenie, jakie czynności były przez niego wykonywane i gdzie. Przewidziane przez ustawodawcę rozwiązania zawarte w art. 50d ust. 1 ustawy nie uprawnia do uznania każdej pracy na odkrywce, jako zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, nawet jeśli wykonywana była w obrębie przodków eksploatacyjnych na stanowiskach określonych w rozporządzeniu (...) z 23 grudnia 1994

r. Tak zaproponowana wykładnia przepisów załącznika nr 3 do tego rozporządzenia dokonywana w oderwaniu od unormowania ustawowego prowadziłyby do sytuacji, w której każdą pracę górnika kopalni odkrywkowej pełnioną na terenie wyrobiska należałoby uwzględniać w takim korzystnym wymiarze (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 r., III AUa 1121/13, LEX Nr 1466772).

Wbrew twierdzeniom apelującego, porównanie stanowisk wymienionych w załącznikach 2 i 3 cyt. rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. nie pozwala wnioskować, że decydującym kryterium zaliczenia wykonywanej pracy do odpowiedniego załącznika winno być miejsce wykonywania pracy. Porównanie treści ww. załączników do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. prowadzi do wniosku, że w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do tego rozporządzenia wymieniono 32 stanowiska pracy w kopalniach węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Wśród tych stanowisk wymieniono pod pozycją 11 „mechanika maszyn i urządzeń górniczych na odkrywce”. Stanowisko to odpowiada nazewnictwu z dokumentacji pracodawcy (angaży , świadectwa pracy, charakterystyki stanowiska). Natomiast wykaz stanowiący załącznik nr 3 do tego rozporządzenia w części III wymieniający stanowiska pracy, na których okresy pracy zalicza się w wymiarze półtorakrotnym w kopalniach węgla brunatnego, obejmuje tylko 8 stanowisk. W punkcie 7 wymienia się „rzemieślników zatrudnionych na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujących prace górnicze, mechaniczne elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn”. Nie można zaakceptować poglądu, że pracownicy zajmujący stanowiska objęte załącznikiem nr 2 mogliby być jednocześnie uważani za wykonujących pracę zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym. Wszyscy pracownicy wykonują w pewnym sensie pracę górnika kopalni odkrywkowej, skoro zostali objęci wykazem stanowisk pracy górniczej w kopalni węgla brunatnego. Tymczasem tylko nieliczne spośród stanowisk pracy górniczej uzasadniają zaliczenie pracy w wymiarze półtorakrotnym (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 21 lutego 2012r., I UK 295/11, OSNP 2013/3-4/38).

Wbrew stanowisku skarżącego, jako prace wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 r., mogą być uznane tylko takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio są związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, tj. takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopalni (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r. I UK 236/09, z dnia 22 kwietnia 2011 r. I UK 360/10).

Jak wynika z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, ubezpieczony w spornym okresie pracował początkowo w oddziałach warsztatowych ws-3, a następnie ws-2. Przez cały okres zatrudnienia wykonywał te same prace, pomimo różnic w nazwach jego stanowisk pracy. Zajmował się naprawą i obsługą sprzętu w postaci: koparek jednonaczyniowych, spycharek, ładowarek gąsienicowych, żurawi gąsienicowych bocznych, dźwigów, agregatów prądotwórczych i sprężarek. Jest to sprzęt pomocniczy na odkrywce. W powyższym sprzęcie pomocniczym wnioskodawca wymieniał olej, filtry, przewody hydrauliczne, paski klinowe i naciągał gąsienice. Wykonywał także przeglądy tego sprzętu. Naprawy wykonywane przez wnioskodawcę były naprawami tzw. drobnymi. W razie poważnej awarii sprzęt był transportowany do warsztatu i naprawiany w warsztacie przez innych pracowników. Wnioskodawca wykonywał także drobne naprawy w koparkach wielonaczyniowych i zwałowarkach. Głównie jednak zajmował się naprawą i bieżącą konserwacją maszyn pomocniczych.

Powyższych ustaleń Sądu Okręgowego apelujący nie kwestionuje. A wynika z nich niespornie, że charakter pracy ubezpieczonego nie miał bezpośredniego związku „z urabianiem kopalni, ładowaniem urobku, montażem, likwidacją i transportem obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębianiu szybów i robotach szybowych”. Odnosząc się natomiast do konkretnego punktu nr 7 , części III, załącznika nr 3 do cyt. rozporządzenia (...), ubezpieczony z pewnością nie wykonywał prac „na koparkach i zwałowarkach”. Sam apelujący przyznał w apelacji , że ubezpieczony pracował „w sąsiedztwie maszyn układu (...). Wykonywał przy tym różnego rodzaju prace remontowe przy maszynach pomocniczych tj. maszynach, które kopały rowy odwadniające,

przygotowywały teren pod prace maszyn podstawowych. Prace te nie są objęte żadnym z 8 punktów części III z załącznika nr 3. Apelujący tego również nie wskazuje. Dodatkowo słusznym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, było przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że wykonywane przez skarżącego prace nie mieściły się w ustawowym pojęciu prac przodkowych. Dla zaliczenia pracy do stażu w wymiarze półtorakrotnym chodzi wyłącznie o pracę przodową, która polega na urabianiu i ładowaniu urobku lub nakładu, albo jest bezpośrednio związana z procesem urabiania. Przyjęcie zaś ogólnej tezy, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nadkładu, a nadto zwałowaniem nadkładu, a następnie rekultywacją wyrobisk i zwałowisk, (związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) nie odpowiada pojęciu "pracy przodkowej", wynikającej z wykładni przepisów art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 r., III AUa 1121/13, LEX Nr 1466772). Czynności ubezpieczonego, które w swej istocie polegały na naprawie i bieżącej konserwacji maszyn pomocniczych, nie mieszczą się w ustawowym pojęciu prac przodkowych uprawniających do zastosowania półtorakrotnego przelicznika. Za bezpodstawne tym samym uznać należało podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 50a i 50 d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Podejmowane przez ubezpieczonego w spornym okresie czynności pracownicze nie dają bowiem podstawy do przyjęcia, iż ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy wykonywaniu pracy przodkowej.

Przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej z uwagi na jej szczególny charakter winny być wykładane wyłącznie w sposób ścisły albowiem wyjątkowo regulują przyznanie prawa do wcześniejszego świadczenia. W tym kontekście dokonane na gruncie przedmiotowej sprawy ustalenia faktyczne jednoznacznie wykluczają możliwość zaliczenia wykonywanej w spornych okresach pracy w wymiarze półtorakrotnym. Konsekwencją zaś uznania, że sporny okres pracy wnioskodawcy w (...) w B. nie podlega zaliczeniu do stażu, jako pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym jest stwierdzenie, że nie legitymuje się on wymaganym do nabycia prawa do emerytury górniczej 25-letnim okresem pracy na podstawie art.50a ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Uznając, zatem w świetle powyższych okoliczności, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji. –